

Vapaa-ajan ryhmätoiminta valtaistaa työttömät

Haastattelu on vuodelta 2017.

Sote-uudistuksen pyrkimys on integroida sosiaali- ja terveyspalvelut, mutta Turun Party-hankkeen tavoite on kunnianhimoisempi. Hanke tuo yhteen sosiaali-, terveys-, työllistämisen- ja vapaa-ajan palvelut, jotta kaikista vaikeimmin työllistyvien työ- ja toimintakyky paranisi.

Party – Parempaa työ- ja toimintakykyä -hankkeen Turun osahanke tarjoaa pitkään työttömänä olleille sekä kokonaisvaltaisen terveyspalvelun että ryhmämuotoisia vapaa-ajan palveluja, jotka toteutetaan yhdessä vapaa-aikatoimen Kimmoke-tiimin kanssa. Kyse on palveluista, jotka ovat monelle työssäkävälle tuttuja työterveyshuollon ja työseteleiden muodossa.

Elämyksiä Kimmoke-rannekkeella

Turun vapaa-aikatoimi tarjoaa turkulaisille työttömille edullisen vapaa-ajan harrastamisen mahdollisuuden Kimmoke-rannekkeen avulla. Rannekkeella pääsee ilmaiseksi kaupungin liikuntapaikkoihin, kulttuurilaitoksiin ja tiettyihin kulttuuri- ja urheilutapahtumiin. Esimerkiksi kaupungin uimahalleihin ja kuntosaleille pääsee ilmaiseksi arkisin klo 15.30 asti ja viikonloppuisin aukioloaikojen mukaan.

Ranneketta voi käyttää omatoimisesti, mutta rannekkeen ostaneille järjestetään myös tapahtumia ja kulttuuri- ja liikuntakohteisiin tutustutaan yhdessä. Party-hanke myöntää rannekkeen ilmaiseksi niille hankkeensa asiakkaille, jotka ovat kiinnostuneita Kimmoke-ryhmätoiminnasta. Partyn työntekijät ovat mukana yhdessä järjestetyissä tapahtumissa.

Kimmoke-tapahtumia on viikoittain ja niistä saa tiedon tekstiviestitse.

Kuva 1. Kimmoke-ryhmä teki huhtikuussa linturetken Littoisen järvelle.

Moni jäisi kotiin ilman ranneketta

Jouni Männikkö sai rannekkeen käyttöönsä viime vuoden tammikuussa.

”Tiedän monia, jotka olisivat vain kotona, jos tätä toimintaa ei olisi. Toiminta on niin monipuolista, että jokaiselle löytyy jotakin”, Männikkö kehuu.

Männikkö käy rannekkeella muun muassa Interin jalkapallomatseissa ja vesijuoksemassa, mutta ilman Kimmoke-ryhmää ei olisi välttämättä tullut lähdettyä museoihin ja teatteriin.

”Elämäkatselmus on Kimmokkeen myötä laajentunut ja vanhan kotikaupungin näkee uusista vinkkeleistä. Kun käy tapahtumissa, tietää sen jälkeen, että sinne voi mennä itsekin. Ja koko ajan saa uusia ystäviä”, Männikkö kertoo.

Ranneke maksaa 39 euroa/6 kk ja rannekemaksu on 8 euroa. Kimmoke-rannekkeen voi ostaa, jos saa perustoimeentulotukea tai Kelan työkyvyttömyyseläkettä, työmarkkinatukea, peruspäivärahaa tai kuntoutustukea.

”Monelle se 39 euroakin on liian suuri summa. Mutta koitan kehua kaikille, että panostus kannattaa.”

Joillekin osallistujille myös bussilipun hinta saattaa muodostua osallistumisen esteeksi.

Omaehtoista osallistumista ja mahdollisuus vaikuttaa palveluun

Sen lisäksi, että Kimmoke-tapahtumien kirjo on monipuolinen kattaus liikuntaa ja kulttuuria, osallistumisen intensiteetti vaihtelee: välillä voi osallistua aktiivisesti, välillä voi vain olla havainnoijan roolissa. Kuunnella, nauttia ja saada uutta kiinnostavaa tietoa.

”On hirveän tärkeää saada osallistua tai olla osallistumatta, ja päättää siitä itse”, sanoo Partyn projektityöntekijä **Laura Nikka**. Nikka tekee gradua Kimmoke-toiminnan merkityksestä osallistujille ja on muutoinkin havainnoinut partylaisten antamaa palautetta.

Sen lisäksi, että osallistuja voi vaikuttaa omaan tapaansa osallistua, hän voi vaikuttaa yhteiseen toimintaan. Kimmoke-ryhmien vuosikello rakennetaan yhdessä Party-hankkeen ja vapaa-aikatoimen kanssa, ja ideoita saadaan ja testataan asiakasraadissa. Tapahtumista kerätään myös palautetta ja toimintaa kehitetään sen pohjalta.

Kuva 2. Turun Party-osahankkeen projektityöntekijä Laura Nikka tekee pro gradu -tutkimusta siitä, mitä Kimmoke-ryhmätoiminta merkitsee Party-hankkeen osallistujille.

Kun on jotain, mitä odottaa

Uusien kokemusten ja tuttavuuksia lisäksi tärkeää on toiminnan ajallinen aspekti.

”Osallistumisen lisäksi tärkeää on tapahtuman odottaminen ja sen jälkeinen hyvänolon tunne. Siinä pääsee hetkeksi irti arjen passiivisuudesta ja jatkuvasta ahdistuksen ja kykenemättömyyden tilasta”, kuvailee Nikka.

”Puhun ylläpitävästä aktiivisuudesta. Osallisuuden pieni liike on tärkeää. Sitä syntyy, kun toiminta on säännöllistä, siihen kiinnitytään ja se on omaehtoista.”

Partyn oma työntekijä tukee osallistujaa tarvittaessa ja on rinnalla koko tapahtuman ajan. Tapahtumien epämuodollisuuden ansiosta asiakkaan ja työntekijän välinen suhde ja siten myös luottamus voivat vahvistua.

”Vapaassa keskustelussa voi tulla esiin ongelmia, joita ei tule esiin muodollisemmissa asiakastapaamisissa. Ihmisten tilannetta on ollut helpompi seurata, antaa tukea oikeaan aikaan ja pysäyttää negatiivinen dominoefekti. Partyn palvelu on tehostunut ryhmätoiminnan myötä”, Nikka toteaa.

Tila haltuun yhdessä

Yksi Kimmoke-toiminnan ajatuksista on, että kaikki kukat saavat kukkia ja erilaisten ihmisten on mahdollista käyttää kaikkia kaupungin palveluja. Ettei ajateltaisi, että vain tietynlaiset ihmiset käyvät vaikkapa teatterissa. Kaikki eivät näitä kysymyksiä pohdi, vaan lähdön esteenä saattaa olla yleisempi sosiaalisten tilanteiden pelko.

”Kannustamme ihmisiä ottamaan tilaa haltuun, ja uskon, että siinä on onnistuttu. Kun mennään omalla porukalla, ihmisten on helpompi olla rennosti omana itsenään”, sanoo Nikka.

Partyn Turun osahankkeen projektikoordinaattori **Sisko Lipposen** mukaan osallistujat voivat toiminnan myötä tulla osallisemmiksi omassa kotikaupungissaan.

”Jos ihmisen elinpiiri näyttäytyy hänelle hyvin kapeana ja passiivisena, se vaikuttaa myös siihen, miten hän voi ja mikä hänen toimintakykynsä on arjessa, ja myös laajemmin työelämässä”, Lipponen pohtii.

Kun mahdollisuudet aukeavat ja kotikaupunki tuntuu enemmän omalta, myös toiminnan ja vaikuttamisen mahdollisuudet kasvavat.

”Puhuisin osallisuuden ohella valtaistumisesta. Tiedän, että yksi osallistujamme innostui jopa lähtemään mukaan politiikkaan.”

Party tukee vaikuttamishaluisia myös ensi syksynä järjestettävällä vapaaehtoistoiminnan risteilyllä, jossa osallistujat saavat koulutusta vapaaehtoistyössä toimimiseen.

Kuva 3. Yksi Turun Party-hankkeen vahvuuksista on se, että tarjolla on ryhmätoimintaa, mutta myös yksilöllistä tukea, sanoo projektikoordinaattori Sisko Lipponen.

Nykyinen ohjauskulttuuri ylläpitää pyöröoven liikettä

Vapaa-ajan ryhmätoiminta on tärkeä osa Turun Party-hankkeen palvelukokonaisuutta. Ryhmätoiminnan lisäksi hanke tarjoaa pitkään työttömänä olleille hoito- ja palvelutarpeen kartoituksen, työterveyshoitajan ja lääkärin palvelut sekä tukea ja neuvontaa. Asiakkaiden työ- ja toimintakyky arvioidaan eri ammattilaisten yhteistyönä.

Partyn kehittämän mallin vahvuuksia ovat Lipposen mukaan: a) moniammatillisuus, b) se, että tarjolla on ryhmätoimintaa, mutta myös yksilöllistä tukea, ja c) se, että prosessi määritellään yhdessä asiakkaan kanssa.

Työllistymisen vaikeudet voivat johtua monesta seikasta sekä ihmisen omassa tilanteessa että ympäristössä, minkä vuoksi on tärkeää, ettei palvelu olisi vain yksi putki tai jana, jota kuljetaan. Tarvittaessa tuen pitää olla pitkäaikaista.

”On tärkeää kehittää työntekijöiden ammatillisuutta, jotta löydetäisiin asiakkaan kannalta pysyvämpiä ratkaisuja. Että pyöröovi muuttuisi tavalliseksi oveksi. Nykyinen ohjauskulttuuri ja hätäisyys pitävät yllä pyöröoven liikettä”, Lipponen sanoo.

Myös Nikka toivoo lisää mahdollisuuksia palvelujen räätälöintiin: ”Psykososiaalista tukityötä pitäisi voida tarvittaessa tehdä myös asiakkaan kotona”.

Miten käy vaikeimmin työllistyvien palveluille sotessa?

Party-hanke on halunnut luoda mallin, jolla vaikeimmin työllistyvien palvelut voidaan siirtää valtiolta kunnille. Mutta miten käy maakunta- ja sote-uudistuksessa?

”Mielestäni Partyn kehittämä malli toimii, järjestetään vaikeimmin työllistyvien palvelut sitten kunnissa tai maakunnissa. Mutta yhteistyö vapaa-aikatoimen kanssa voi hankaloitua, kun puhutaan suurista asiakasmääristä ja mietitään, kuka maksaa”, Lipponen ennustaa.

Lipponen toivoo tapauskohtaisuutta. Että mentäisiin asiakas, eikä hallinto edellä.

”Kohderyhmä on olemassa joka tapauksessa, kuka tahansa palvelut järjestää.”

Haastattelu on julkaistu 3.5.2017.

Teksti: **Salla Valtari**, Sokra

Lisätietoa

[Turun Party – Parempaa työ- ja toimintakykyä -osahanke \(Turku.fi\)](https://www.turku.fi/turku-party-parempaa-tyo-ja-toimintakyky-osahanke)

Tulosta
